

TYÖRYHMÄN KOKOUS 5/2014 (kokous 69)

Aika: Tiistai 10.6.2014, klo 9.00–11.00
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Kuukkeli
Läsnä: Timo Tanninen, ympäristöministeriö (PJ)
Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö (VPJ)
Sami Heikkilä, puolustusministeriö
Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö
Katja Matveinen-Huju, maa- ja metsätalousministeriö
Antti Otsamo, Metsähallitus
Tomi Salo, Metsäteollisuus ry., Elinkeinoelämän keskusliitto
Inka Musta, Metsäteollisuus ry.
Jaana Lehtimäki, Suomen Akatemia
Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE
Klemetti Näkkäljärvi, Saamelaiskäräjät
Ilpo Kuronen, Suomen luonnonsuojeluliitto
Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö (siht.)
Marja Pylvänäinen, SYKE (siht.)
Janne Kotiaho, Jyväskylän yliopisto (vierailija)

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen (YM) avasi kokouksen ja toivotti tervetulleeksi työryhmään metsäasiantuntija Inka Mustan Metsäteollisuus ry:stä.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous 68, 28.4.2014) hyväksyttiin muutoksitta.

3. Asialista

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Maaraportti on saatu valmiiksi ja toimitettu CBD sihteeristölle, eli todettiin, että kokouksissa on nyt aikaa muillekin teemoille. On esim. sovittu, että alatyöryhmät tulevat vuoroin kertomaan työstään. Tässä yhteydessä toivottiin, että kokousten materiaalit toimitettaisiin jäsenille ajoissa, jotta ehtii perehtyä asioihin etukäteen. Luvattiin pyrkiä tähän.

4. Ajankohtaiset asiat

- HE Luonnonsuojelulain osittaisuudistukseksi meni läpi valtioneuvostossa toukokuussa, esityksellä paikataan puutteita direktiivien toimeenpanossa.
- Maailman ympäristöpäivä 5.6. oli vilkas päivä luonnon hyväksi:
- valtioneuvosto hyväksyi esityksen ilmastolaiksi
- samoin lakiesityksen Teijon kansallispuistosta
- saman päivänä Saimaan alueelle perustettiin 9 luonnonsuojelualuetta valtioneuvoston asetuksella
- lisäksi METSON jatkamisesta vuoteen 2025 asti tehtiin valtioneuvostossa periaatepäätös (Näistä YM:n tiedotteet <http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet>)
- 10.6. on ympäristölaki käsittelyssä eduskunnassa, listalla on turvetuotannon sijoittaminen
- Metsäsertifiointiin liittyen INDUFOR tutki PEFCin kriteeristöä, yli puolet kriteeristöä oli yli lakivaatimusten rajojen
- Liito-oravaohjeistusta ollaan päivittämässä, siitä vasta käyty keskustelua asiantuntijoiden välillä, kuulemme syksyllä lisää

- BD-viestinnän sidosryhmätilaisuus pidetään syksyllä

5. Kansallisen artikla 8(j)-työryhmän työ (puheenjohtaja Klemetti Näkkäläjärvi Saamelaiskäräjät) [kalvot]

Työryhmän toimikausi on 15.2.2013–31.12.2014. Työ on ollut keskeytyksissä puoli vuotta. Toimintaa on hankaloittanut asianesittelyresurssien puute ja sihteerityöskentely on ollut repaleista, mutta työ jatkuu tiiviinä loppuvuoden.

Työryhmän tehtävät ovat: lisätä yleistä tietoisuutta 8(j):stä, edistää bd-strategian ja -toimintaohjelman 8(j):tä koskevien tavoitteiden toteutumista, valmistella Suomen kantoja 8(j):hin liittyen, kuulla asiantuntijoita ja sidosryhmiä työssään sekä raportoida toiminnastaan bd-seurantatyöryhmälle.

Työryhmä on kokoontunut 4 kertaa. Se on valmistellut Suomen kantoja Montrealin kv-8(j)-työryhmän kokoukseen, jossa pidettiin myös saamelaiskäräjien ja Metsähallituksen yhteinen oheistapahtuma 8j:n toimeenpanosta Suomessa. Se on selvittänyt miten 1. 8(j)-työryhmän toimenpide-esityksiä on toimeenpantu.

Artikla 8(j):n kansainvälisessä monivuotisessa työohjelmassa on päätetty ottaa käyttöön seuraavat indikaattorit:

- indikaattorit kielellisen monimuotoisuuden tilanteesta ja kehityksestä
- indikaattori alkuperäiskansojen perinteisten alueiden maankäytön muutoksesta ja kehityksestä
- indikaattori perinteisten elinkeinojen harjoittamisen tilanteesta ja kehityksestä
- kielellinen indikaattori – Saamelaiskäräjien vaalien yhteydessä kerätty tieto on ainoa luotettava tilastotieto saamen kieltä 1. kielenään puhuvien määrästä, dataa 1962–2007 (2011 vaaleissa tietoja ei kerätty)
- kielellinen diversiteetti – saamenkielisten määrä kasvanut 158 % jaksolla 1962–2007, samalla kun 1. kielenään sitä puhuvien määrä on vähentynyt 16 %. Vain 41 % saamelaisten kotiseudulla asuvista puhuu saamea ensimmäisenä kielenään. Saamelaisia on vajaat 10 000.

Muut indikaattorit:

- Maankäytön tilaa koskeva indikaattori
- Saamelaiselinkeinojen tilaa kuvaava indikaattori

Seuraavien saamelaiskäräjävaalien (2015) alla on panostettava tiedon keruuseen. Arvioitu, että tarvitaan 22 000 €, jotta tieto saadaan kerättyä. Tiedot kerätään Saamelaiskäräjien vaaliluettelon äänioikeutettuja haastattelemalla. Rahapyyntö osoitetaan tämän työryhmän ministeriöille.

Työryhmän toiminta syksyllä 2014:

- 2 kokousta
- Indikaattorityötä jatketaan, COP-12 8(j)-kannat ja myöhemmin kokouksen päätökset
- 8(j)-tiedottaminen ja kotisivut
- Akwé: Kon -ohjeiden toimeenpano MRL:ssä ja YVA:ssa
- Tkarihwaie:ri -eettinen menettelytapasäännös
- Nagoyan pöytäkirja
- Bd-strategian ja -toimintaohjelman 8j-asioiden toteutumisen seuraaminen
- Perinteisen tiedon elvytyshankkeet
- Loppuraportti
- Mahdollisesti seminaari

Työryhmän toimikausi ei ehkä riitä, eli mahdollisesti työryhmältä tulee lisääjanpyyntö.

Tkarihwaie:ri -menettelytapaohje olisi käännettävä suomeksi. Päätettiin käyttää käännoistyöhön YM:n kansainvälistä rahaa.

Todettiin, että olisi tärkeää kerätä saamelaisten perinnetietoa luonnon lääkekasveista ja muista ihmisen terveydelle hyvistä luonnontuotteista. Todettiin myös, että saamelaiset muuttavat pois kotiseudultaan opiskelemaan ja töihin, sillä heidän perinteisillä elinkeinoillaan ei ole suojaa. He kokevat turvattomuutta ja lähtevät perinteisten elinkeinojen parista pois.

6. Ekosysteemipalvelut ja biodiversiteetti -suunnitteluryhmä (Marina von Weissenberg YM)

Suunnitteluryhmän puheenjohtaja, tutkimusjohtaja Laura Höijer oli estynyt, joten Marina kertoi ryhmän työstä.

Ryhmä on tutkimuspohjainen, laaja-alainen työryhmä, joka on asetettu 4.6.2013. Ryhmä on pitänyt 5 kokousta. Ryhmän tavoite on koordinoida ja ideoida teemaan liittyvää T&K-toimintaa. Tähän mennessä on koottu yhteen keskeisimmät käynnissä olevat tutkimushankkeet. Tietoa on hyödynnetty mm. CBD:n sihteeristölle toimitetussa 5. maaraportissa. Lisäksi teemaan liittyvää T&K-toimintaa on esitelty eri yhteyksissä, mm. TEEB.

Ryhmä pohtii kansallista IPBES-asioissa järjestäytymistä, mikä on ollut ryhmän tärkein asia ja vienyt ryhmältä eniten aikaa. Kansallinen IPBES-paneeli ja -foorumi on päätetty perustaa. Suunniteltu malli on esitetty YM-jorylle. IPBES-paneeli korvaa tämän suunnitteluryhmän. YM asettaa sen. Paneeli on itsenäinen ryhmä, eikä alistainen BD-seurantatyöryhmälle. Kaisu Aapala (SYKE) toimii sihteerinä kansallisessa paneelissa. Puheenjohtaja pannaan avoimeen hakuun.

Ryhmän koostama tutkimushanketaulukko pyydettiin jakoon. Se luvattiin toimittaa ryhmälle. Resurssien puutteen vuoksi ei toivottua yhteenvetotaulukkoa ole tehty.

Tiedoksi kerrottiin, että kansainväliseen IPBES-paneeliin on Suomesta 4 hakijaa 2. hakukierroksella (kesäkuu 2014), Suomen Akatemia mukana Suomen hakijoiden tieteellisten näyttöjen arvioinnissa.

7. Ennallistamistyöryhmä ELITEn työ (professori Janne Kotiaho JyU) [kalvot]

Ekologian professori Janne Kotiaho esitteli *Suomen ELITE -menetelmää: 10 askelta ekologisesti perusteltuun elinympäristöjen tilan edistämiseen*. Ennallistamistyöryhmä asetettiin 10.2.2014 ja sen tehtävänä on kansallisen biodiversiteettistrategian tavoite 15:n ja EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteen 2 toimenpiteen 6a toimeenpanon suunnittelu Suomessa (asettamiskirje liitteenä). Ryhmällä on 4 alatyöryhmää ja n. 50 asiantuntijaa. Työ on lähtenyt käyntiin ja on pidetty aloitusseminaari, tieteellinen workshop ja kehitetty ELITE-menetelmä, joka on ekologisesti perusteltu malli, jolla voidaan arvioida elinympäristöjen tilan paranemista eri ennallistamistoimenpitein. Esitelmässä käytetään monimuotoisuutta perspektiivinä.

Aineistoja kootaan alatyöryhmittäin ja sitten tehdään priorisointityö. Mallia on esitelty pohjoismaisella tasolla ja se tullaan esittelemään Euroopan SER kongressissa elokuussa. Työryhmän viimeinen priorisaatio on valmis 31.12.2014, jolloin ryhmän toimikausi päättyy.

Mallissa kysytään, mitä on tiedettävä, jotta voimme 1) todentaa muutoksen, 2) todentaa tavoitteen saavuttamisen ja 3) priorisoida toimenpiteet?

Siihen tarvitaan arviot 1) elinympäristöjen nykytilasta, 2) lähtötilasta ennen heikentymistä, 3) elinympäristöjen tilaa edistävien/heikentävien toimenpiteiden vaikutuksista sekä 4) näiden toimenpiteiden taloudellisista kustannuksista/hyödyistä.

ELITE-prosessin eteneminen kohti päätöksentekoa ja toteutusta kuvataan prof. Kotiahon kalvoissa seikkaperäisesti 10 askeleella esimerkkinä ojitamattomat kuivahtaneet nevat.

Askeleet 1.-2. Määritetään elinympäristöittäin tilaa heikentävät tekijät. Mikä on tarkastelun kohde/elinympäristöittäin ja mitkä ovat elinympäristöä heikentävät tekijät.

Askeleet 3.-5. Määritetään elinympäristön kokonaistilan heikentyminen laskentamallein.

Mikä osuus riippuu näistä tekijöistä, voidaan arvioida tai laskea esim. uhanalaisten lajien osuudesta ko. elinympäristössä.

Askeleet 6.-7. Määritetään elinympäristöjen tilan edistäminen: ELITE-toimenpiteet ja kustannusarviot sekä toimenpiteiden vaikutukset tekijöittäin huomioiden myös työllisyys- ja ekosysteemipalvelunäkökohdat

Askeleet 8.-10. Yhteiskunnallinen päätöksenteko: jokaiselle toimenpiteelle kustannustehokkuus ja priorisaatio sekä ennallistamistavoitteen asetus, asetetaan myös vaihtoehtoiset tavoitteet eli skenaarit. Sen jälkeen tehdään päätökset ja ryhdytään toteuttamaan.

ELITE-alatyöryhmissä kerätään numeerinen aineisto ja ELITE-työryhmä laatii niiden pohjalta esityksen ennallistamisen ja luonnonhoidon priorisoinniksi.

Puheenjohtaja kiitti esityksestä ja käytiin vilkas keskustelu mm. mallin toimivuudesta. ELITE-työryhmän sisälläkin on käyty keskustelua siitä toimiiko malli vai ei ja olisiko työ pystytty tekemään kevyemmin. Osin mallin saama kritiikki perustuu arvomaailmaeroihin. Malli perustuu tieteellisen workshopin tuloksiin. Todettiin, että lähtötilan määrittäminen on tärkeää, jotta löytää oikeat lähtöarvot. Mallissa voidaan palata takaisin ja muuttaa lukuja, kun tieto tarkentuu. ELITE-prosessi ei tee päätöksiä, vaan antaa priorisointivaihtoehtoja poliittisille päätöksille.

Kritiikistä huolimatta ehdotettiin, että työ viedään loppuun valitulla menetelmällä. Jokainen tekijä on avattavissa ja muutettavissa myöhemmin. Tämä on ensimmäinen kerta kun tämäntyyppinen malli ja arviot tehdään, ja on todettu, että pelkästään suojelualueita perustamalla ei elinympäristöjä pelasteta.

Todettiin myös, että Aichi-tavoitteen 15 tarkoitus on edistää luonnon monimuotoisuutta, eli tulokulman on oltava ekologispainotteinen. Ekosysteemipalveluja tarkastellaan sitten laajemmin, myös tuotantopalveluja. ELITE-mallissa on paljon mahdollisuuksia ja on hienoa, että saadaan eri skenaarioita ja kustannustehokkuus.

Puheenjohtajaksi vaihtui tässä vaiheessa Heikkinen, kun Tanninen lähti seuraavaan kokoukseen.

7. Valmistautuminen CBD COP-12 osapuolikokoukseen (Marina von Weissenberg YM)

Taustapaperit lähetettiin jäsenille etukäteen: YM:n perusmuistio sekä EU-päätelmä COP-12 -osapuolikokoukseen valmistautumisesta. Näihin palataan kokouksen venymisen johdosta syyskuun kokouksessa, eli mitä on COP-12 kokouksessa esillä. Asialista on laaja.

WGRI-5-kokoukseen lähtevät: Eija Lumme, Henna Haapala ja Ilkka Heikkinen (kaikki YM).

SBSTTA-18-kokoukseen lähtevät: Marina von Weissenberg YM, Jukka-Pekka Jäppinen SYKE, Johanna Niemivuo-Lahti MMM, Marjukka Mähönen MMM, Anita Mäkinen Trafi ja Penina Blankett YM. 18. kesäkuuta pidetään Suomen SBSSTTA-kokous.

Suomen COP-12 osapuolikokoukseen lähtevän valtuuskunnan nimeämiskirje tulee piakkoin.

Syksyn kokouksissa kuulemme näistä kokouksista.

8. Muut asiat

Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n uhanalaisten lajien arviointi täyttää tänä vuonna 50 vuotta. Pääjuhlaa vietetään Lontoossa marraskuun 22. päivä. Myös Suomessa nostetaan esille Suomen uhanalaiset lajit ja järjestetään jokin ”red dress/red carpet” -tapahtuma, johon kutsutaan yrityksiä mukaan. Tapahtuma on suunnitteilla. Samalla julkistetaan Paras biodiversiteettiteko -palkinnon saaja.

10. Seuraavat kokoukset

Sovittiin syksyn kokoukset pidettäväksi seuraavasti
keskiviikko 3.9. klo 9–11, YM Kuukkel
torstai 23.10. klo 13–15, YM Kuukkel
tiistai 2.12. klo 9–11, YM Kuukkel

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

11. Kokouksen päättäminen

Kokouksen varapuheenjohtaja Ilkka Heikkinen päätti kokouksen kello 11:15.

Puheenjohtaja   Ilkka Heikkinen

Sihteeri   Marja Pylvänäinen

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.